

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενας λαός, αν όντως ήμα
θε'έχ πώς δε φοβήται την
αλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φη-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η .

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 17 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΗ 1910

ΓΡΗΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 375

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

PIERRE BAUDRY. Prométhée.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ. Γκρεμός.

• ΙΔΑΣ. Σαμοθράκη (συνέχεια).

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σημειώματα στο περιθώριο.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ. Τα Σαβυτοδραμά του Νουμά.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. Το τραγούδι ('Από τις
α'Ακρογιαλιές' του Whitman).

ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέ-
χεια).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕ-
ΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

50

Ένας φίλος μου κριτικός ξανάφερε και ξανά-
βαλε, αρχή και κανόνα, το ειπωμένο και ξαναπω-
μένο: Τα έργα του ταλέντου ενθουσιάζουνε μόνο
τους λίγους. Τα έργα των τενηκέδιων μόνο τους πολ-
λούς. Μόνο τα έργα του μεγάλου του μυαλού ενθου-
σιάζουνε και τους πολλούς και τους λίγους. Εφάρ-
μωσε τον κανόνα στο θέατρο κ' έφερε παράδειγμα
την παράσταση του 'Αμλέτου του Σαιξπήρου στο κα-
λοκαιρινό θέατρο από την κυρία Παρασκευοπούλου.
Νομίζω πως δύσκολα βάζονται και βάζονται αρχές
και κανόνες άπάνου σε τέτοιου είδους ζητήματα.
Γιατί, πρώτα κι άπ' όλα, τα έργα της μεγαλοφυΐας
τα καθιερώνει το μάκρμα του καιρού, ή ιστορία, κι
αγοράζουμε τη δόξα του μεγάλου μυαλού σαν το ξ-
τουμο το φρέμα. Και το παράδειγμ' άτυχο. Τάνα-
γνωρισμένα για μεγάλα και γι' άθάνατα έργα είναι
άποτελέσματα: οι άφορμές τους ένεργειες, πόλεμοι,
περίστατες, τύχες, συμφωνίες, άράδι άράδα και με
το σωρό. Καμιά φορά είσαι έποχρωμένος, ακού-
γοντας ή βλέποντάς τα, να τα προσκυνάς, καθώς
είσαι έποχρωμένος να σταυροκοπιέσαι μπαίνοντας
μέσα σ' έκκλησιά. 'Ο 'Αμλέτος είναι το έργο το πιο
άγιο καμωμένο για να συγκινή το πλήθος. Κι άνι-
σως ο Σαιξπήρος το συγκινεί το πλήθος, άφορμή δέν
είναι τόσο το ποιητικό, το έσωτερικό, όσο το θεαμα-
τικό μέρος της τέχνης του, δηλαδή το πασάλεμμα,
και δ,τι πιο άσημαντο. Κι ο κόσμος του φίλου μου
κριτικού δ ενθουσιασμένος από τον 'Αμλέτο είτανε,
να πούμε, μιλημένος, και συνηθισμένος με τα τερ-

*) Κοίταξτε αριθ. 341, 354, 368.

τίπια του. Μή ξεχνούμε πως 'Αμλέτο παρασταίνον
άπό γενεές γενεώνε τώρα Ταβουλάρηδες, 'Αρσιωτά-
κηδες, Λεκατοάδες, Παρασκευοπούλινες. Τόν παί-
ζουνε στα δάχτυλά τους ο πατέρας τότε παραδίνει
στο παιδί: Έπειτα οι πολλά θαμίζανε και γλεντού-
σανε με την Παρασκευοπούλου: όχι με τον 'Αμλέτο.
Βάλε της όμως ένα έργο του 'Ιφην, που βέβαια είναι
κάτι πιο πολύ από ταλέντο: μεγάλο μυαλό, και είναι
και πιο πολύ κοντά στον καιρό μας: είναι ο
καιρός μας. Και τότε τα λέμε. Ποτέ δε θα ξε-
χάσω μια βραδιά, σ' ένα καλοκαιρινό θέατρο, του
'Αμλέτου, από την κομπανία του
Παντόπουλου. Σωστή κομωδία: δέ μιλω για την
παράσταση του έργου, μα για την ψυχολογική διά-
θεση και για την αντίληψη του έργου από τον κόσμο
που τότε. Σημειώστε πως 'Αμλέτος του 'Ιφην
το στοχαστικό, τον άναποφάσιτο και σχεδόν αντι-
δραματικό ήρωα του Σαιξπήρου.

51

Τα δέντρα τα θέλω στο φυσικό τους τόπο, να
πούμε, και στο φυσικό τους, καθώς μου παρουσιάζ-
ονται, προορισμό. Να μου γίνονται σκέπη και ού-
ρονος αυτά. Να μου συμμαζώνουνε το νοῦ, να με
γλητάνουν, καθώς λέω μέσα σ' ένα μου τραγούδι
«άπό της σκέπης τις γοργόνες και τις μέδουσες».
Να μ' αναπέσουν. "Ομως όταν μπλέκονται στα μί-
τια μου άράδα πέρα στους μερίλους δρόμους και
μου κρύβουν ίσα ίσα το μάκρμα, το διάστημα, τους
δριζόντιους ίσαμε τάρουδρανα, τα πλάγια του δρόμου
που άσπρογαλίζουν, την πολύχρωμη γύμνια των
περίγυρων που είναι σά να σε ταξιδεύη και να σε
συνεπαίρη, τότε το δέντρο μ' ένοχλεί. 'Η λεωφόρο
του Συγγρού με καταδιασκεδάζε, κάθε φορά που την
κατέβαινα πεζός. Τώρα με τις πιπεριές μου πήρε όσα
μου στυλώνανε τα μάτια και τα εδφραίναν' άσχημη,
δέν υπάρχει πιά. Τα δέντρα, όχι γαρνιζόμενα. Στα
περιβόλια μέσα, αλλάζουν. Είναι άποπάνου μου. Με
συμμαζεύουν. Με συγκεντρώνουν. "Η να είμ' εγώ
άποπάνου τους.

52

'Εχτιμάς τον ποιητή και τότε δοξάζεις. "Ηθεία
και ή έχτιμησή του και ή δόξα του να είναι καθαρά
πνευματικά χαρίσματα. Να μην κρατάνε τίποτε υλικό,
τίποτε που να φαντάζη, τίποτε που να βοηθή το
ξίπασμα. Ούτε τιμές, ούτε βραβεία, ούτε χρημα-
τικά χορηγήματα, ούτε θαυμαστών έφοδους. Ούτε και
είκονογραφίες. Αυτά λογάκια, μα σελιδοῦλα το πολύ

σε μια ιστορία, για το ταλέντο: ένα κεφάλαιο για το
μεγάλο. Και τη σιωπηλή τιμή τῶ μακρονώνων, σκόρ-
πιων, άγνωριστων θαυμαστών, που θα τα διαβάζουν,
θα ταποζητάνε, θα τα ξέρουν τα έργα του ποιητή,
χωρίς ο ποιητής να παίρη χαμπάρι από τα διαβά-
σματα τουτα κι από τα γνωρίσματα. Καθένα προνό-
μιο από το Κράτος, κανένα πωρόσημο, καμιά θέση.
'Απεναντίας να ζή έτσι ο ποιητής που να σκαταλίξη,
και να τον καταφρονών. Για να μη παίρουνε θείο-
ρος οι μέτριοι και κ ά γ ο υ ρ ε τ ο ν π ο ι η τ ῆ, με
κίντενο να περάσουνε, μια στιγμή, για ποιητές αν
είν' επιτήδειοι, ή, αν είναι του καιρού τους ή καλαι-
οθησία έλευνά ξεπεσμένη, για να μην τιμηθούνε σαν
πρωίτες. Να μην παίρουνε θείος και δεικνών και
τιμών. Κ' έτσι να μένη ο ναός άβεβήλωτος μόνο
σε κείνους που τη ζητούνε την ποίηση μονάχα για
την ποίηση και για τίποτ' άλλο.

53

Δε θυμάμαι ποτέ να με κυριέψε ή άγωνία της
μεταφυσικής. (Μόνο για λιγούτο πολύ καιρό στον
καιρό μου κάποτε τον παιδικτικό: μα θα μιλήσω
για τοῦτο μέσα στα «Χρόνια μου και τα χαρτιά μου».)
Είχα μονάχα την περιέργεια της μεταφυσικής. Μα
πάντα τους μεταφυσικούς, όπου τους ήίρα, κι όσο
μου δόθηκε να τους ψευτογνωρίσω, τους άπόλαφα
σαν ποιητές. Οι φιλόσοφοι που δέ με συνεπαίρ-
νοννε, μα που είναι σά να με πείθουν, που τους
έμπιστεύομαι και μπορώ να τους παραδοθῶ για να
μ' όδηγήσουν όπου, — όχι μονάχα να σταθῶ για να
τους ακούσω, — είναι οι θετικιστές. Ένας Σπένσερ
έξαφνα, ένας Χαϊνελ. Κι ής είμαι ποιητής. Μα συ-
νηθίσαμε πάντα νύχουμε μια πολύ ρωμαντικήν ιδέα
για τον ποιητή. 'Ο ιδανισμός είναι μια ιδέα και
μιαν άλλη ο θετικισμός, που μπορεί να γεννήση
ποίηση όμοια οδρανοδρόμια. Θετικιστής ο Λουκρή-
τιος, όλιστής μάάλιστα. Μα ποιος του βγαίνει;

54

'Ανίσω; και ζούσα στάρχαϊα χρόνια, ο ποιητής
μου μπορεί να είταν ο Πλάτωνας: μα ο φιλόσοφος
μου βέβαια ο 'Αριστοτέλης ή ο Δημόκριτος.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

PROMÉTHÉE

La Destinée, cette pourvoyeuse des pleurs,
Cette Lamie toujours frémissante de rage,
Me traîna lâchement vers un sombre rivage
Et me clona sur le Caucase des douleurs
Puis elle déchaîna l'implacable souffrance
Qui, tel un ouragan, s'en vint fondre sur moi;
Maintenant, étendu sur mon rocher, je vois
Me lacérer le sein l'Amour, vautour immense.

ALCAIOS

(Traduit du grec moderne par
Pierre Baudry)

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

— Μὰ ἐγὼ δὲ σοῦ λέγω ν' ἀλλάξεις πατρίδα
σοῦ λέγω νὰ γίνεις κοσμοπολίτης. Ποῖός σοῦ εἶπε
νὰ διαλέξεις ἄλλο ἔθνος;

— Τὸ ἴδιο κάνει. Τὸ ἓνα φέρνει τ' ἄλλο. Ἐγὼ
δὲ θὰ κοπιᾶσω νὰ βγῶ ἀπὸ τὸ ἔθνος μου, μὲ κου-
ράζει ὁ κόπος αὐτός, ὅπως μὲ κουράζει καὶ τὸ νὰ
ἔχω ἀδιάκοπα τὸ νοῦ μου στὸ ἔθνος μου. Ὅ,τι κα
νὰ γίνῃ νοιώθω πὼς δὲν ἔχει νὰ βγῶ ἀπὸ τὸ ἔθνος
μου, λοιπὸν τί ἀνάγκη νὰ τὸ συλλογίζομαι; Ἐγὼ
εἶμαι, καὶ πρέπει ἐγὼ νὰ ἀπλωθῶ ὅσο παίρνει καὶ
δὲ λογαριάζω τὸ ἔθνος μου, παρὰ τὸ πολὺ γιὰ ὄρ-
γανό μου, ἀφοῦ εἶναι καὶ ἀπακρούμπι μου. Ἀκου-
μπῶ ἐπάνω του γιὰ νὰ ξεπετάξω τὰ κλαριά μου.
Μ' ἀρέσει νὰ ζῶ μέσα στὸ ἔθνος μου γιὰ τὸν ἑαυτό
μου, καὶ ἀκουμπῶντας ἐπάνω του νὰ γίνομαι πῶς
ἄνθρωπος, δηλαδή κατὰ περισσότερο ἢ τελευταίον
ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

— Ὅσοτε ξεχνᾷς καὶ σὺ πὼς εἶσαι Ἕλληνας
καὶ νοιώθεις μονάχα πὼς εἶσαι κατὰ ζῶντανό, ἴσως
ἄνθρωπος.

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

χειλιζάνε ὀρθὰ σὰν ἀνυπόμονα στήθια παρθένας καὶ
τὰ χρυσὰ μελίτσια κ' οἱ ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων κα-
θίζανε στὴν ἄκρη τῶν χειλιῶν τους καὶ σκύφτανε
καὶ πίνανε καὶ πίνανε. Κ' εἶπειτα σηκώνανε τὸ κε-
φάλι στὸν οὐρανό. Καὶ σκύφτανε πάλι.

Παράξενοι στοχασμοὶ ξεπνοῦσαν μέσα στὴν Χρυ-
σοῦλα καὶ τὴν κάνανε νὰ κοκινίζει.

— Τί ἔχεις, Χρυσούλα καὶ τρέμεις; τί ἔχεις;
— Δὲν ξέρω. Διστάνομαι ἀνατριχίλλεσ. Φεύγομε,
Ὁρέστη... Φεύγομε..

Μιλοῦσε σασιτισμένη καὶ πνιγύτανε.

Σηκωθῆκανε κουρασμένοι κ' οἱ δύο καὶ πήρανε
τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Ὁ Ὁρέστης ἤθελε νὰ μι-
λήσει, νὰ πῆ τίποτα, ν' ἀλαφρώσει τὴν Χρυσούλα
μὰ δὲν μποροῦσε — τί νὰ πῆ; τί νὰ πῆ; Ὅ,τι
εἶχε νὰ πῆ, τὸ εἶπε. Ἀνέβαινε, ἀνέβαινε στὴν
κορφὴ τῆς ζωῆς του κ' ἔφτασε κι ὦς ἔφτασε ἐπῆσε
σπρωγμένοι ἀπὸ τοὺς φίλους του, ἀπὸ τὰ γέλοια
καὶ τὰ γιουχαϊτά τους, σπρωγμένοι ἀπὸ τὸν ἴδιο
τὸν ἑαυτό του. Καὶ τῶρα κλεῖ τὰ μάτια καὶ το
στόμα καὶ γερμεύεται καὶ πέφτει. Καὶ δὲν ται-
ριάζει πιά μὲ λόγια καὶ μ' ἀντίστασες νὰ χαλάσει
τὸν ἀγριο καὶ κατακυλιστὸ ρυθμὸ τοῦ γερμεύσο-
κιμοῦ. Ἄλλοτε ἔλεγε — ἔτανε τὸ χέρι τῆς Μοίρας

— Καὶ ἔταν δὲν ἔχω συνείδηση τοῦ ἔθνους μου,
πάλι, θέλοντας καὶ μὴ, Ἕλληνας εἶμαι, καὶ ἡ ζωὴ
μου μνήσκει ἑλληνική. Μὰ ἄλλο λέγω ἔτι χωρὶς
ν' ἀφήσω τὸ ἔθνος μου μπορῶ νὰ γίνω πῶς ἄνθρω-
πος, οὔτε θὰ μ' ἐμποδίσῃ ποτὲ τὸ ἔθνος μου νὰ εἶ-
μαι ἄνθρωπος ἢ νὰ γίνω πῶς ἄνθρωπος, νὰ κάνω
σκέψες αἰώνιες, ἴσως καὶ ἀντεθνικές, ἴσως καὶ δια-
λυτικὲς κάθε κοινωνίας, ἢ νὰ θαυμάζω ξένους πο-
λιτισμούς καὶ ξένες πατρίδες.

— Καὶ ἂν μ' αὐτὰ βλάφτεται ἡ πατρίδα σου;

— Μπορεῖ ἡ ζωὴ μου νὰ βγεῖ χρήσιμη γιὰ τὸ
ἔθνος μου. Ἄν ἔμωσ βγεῖ καὶ βλαβερὴ δὲ φταίω
ἐγὼ. Μὰ πιστεύω πὼς δὲν μπορῶ νὰ βλάψω τὸ
ἔθνος μου, ὅσο ἔχω συνείδησή του καὶ θέλω νὰ
μείνω Ἕλληνας. Ὅσο εἶμαι τέτοιος, ἔλεες οἱ σκέ-
ψες μου ὑποτάσσονται σὲ κάποια πειθαρχία.

— Ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω πὼς μπορεῖ κανεὶς
νὰ γίνῃ πῶς τέλειος ἄνθρωπος ὅσο μνήσκει καλ-
λημένος σ' ἓνα ἔθνος.

— Καὶ γὰρ λέγω πὼς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄν-
θρωπος ὅποιος ξεχνᾷ τὴν καταγωγὴν του, ὅποιος δὲν
ἀναγνωρίζει τοὺς δεσμούς του καὶ ὅποιος δὲν εἶναι
περήφανος γιὰ τὸ δικό του τὸν πολιτισμὸ πὸς εἶναι
ὁ ἑαυτός τους ἔθλος. Κάθε συνείδηση κάνει τὸν ἄν-
θρωπο πῶς ἄνθρωπος· γι' αὐτὸ μ' ἀρέσει νὰ θυμάται
ὁ καθένας ἀπὸ ποῦ βγήκε, ποῦ μεγάλωσε, ποῖα τρι-
γυριστὰ τὸν ἔξωσε καὶ τὸν ἀνάθρεψε μ' ἀρέσει νὰ
διακρίνει κανεὶς τοὺς δεσμούς του καὶ νὰ τοὺς παρα-
δέχεται· χωρὶς γρίνιες αὐτὸ θὰ πῆ ἐλευθεριὰ καὶ
ἀνθρωπιὰ.

— Μὰ πὼς μπορεῖ ὁ πατριώτης νὰ εἶναι ἄν-
θρωπος τέλειος ἀφοῦ τίς ἄλλες πατρίδες τίς ἔχει
γιὰ χειρότερες ἀπὸ τὴ δική του.

— Ἄλλοίμονο ἂν κάθε ἄνθρωπος εἶχε ἔλεες τίς
πατρίδες ἴσα μὲ τὴ δική του. Πῆραμε πὼς ἔλεες
μοιάζουν μὰ ἡ δική του εἶναι πῶς γλυκειὰ καὶ πλου-
σιώτερη. Μὰ κατὰ παραπάνω πρέπει νὰ σοῦ πῶ.
Πιστεύω πὼς μόνο ἐκεῖνος πὸς νοιώθει τὸ δικό του
ἔθνος μ' ἀρέσει νὰ νοιώσει καλὰ καὶ τῶν ἄλλων τίς
πατρίδες. Ἀπὸ τοὺς ξένους μ' ἀρέσουν ὅσοι νοιώ-
θουν πὼς ἔλα τὰ ἔθνη μοιάζουν ἀναμεταξύ τους,
κρατοῦν ὡστόσο τὴν ἑθνική τους τὴν ψυχὴ, καὶ τὸ
ξέρουν. Ὅσο καὶ νὰ μᾶς εἶναι ἀληθινὰ ἀδιάρρη-
κα καὶ γνωστὴ ἡ αἰσθησις τῆς πατρίδας, μέσον του
ἔμωσ μποροῦμε καὶ καταλαβαίνουμε τὰ ἔθνη, καὶ
ἀπὸ τὰ ἔθνη τὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι ἐνωθὲ τὸν κοσμο-
πολιτισμὸ ἐγὼ. Μονομιὰς δὲν μπορῶ, ὅπως εἶμαι

πὸς τὸν ἑσπρωξε. Καὶ τῶρα χαιρομεθα γιὰ τὰ με-
γάλα του λόγια καὶ γιὰ τὴν ἀγλὴ τὴν ὑπερφυσικὴ
πὸς θέλησε νὰ δώσει στὸ φυσικώτατο αὐτὸ ξετύ-
λιγμα τοῦ ἀπειθάρχητου ὄργανισμοῦ του. Κύταξε
κατὰματὰ τὴ Μοίρα κ' εἶδε πὼς εἶτανε ὁ ἴδιος ὁ
ἀπατός του.

Πηγαίνανε χλωμοὶ κ' οἱ δύο κὶ ἀμίλητοι.

Ἐφῆνον σ' ἓνα γύρισμα τῆς δέντροστοιχίας, ἡ
Χρυσούλα κατὰ εἶδε καὶ τρέμαξε καὶ πιάστηκε δυ-
νατὰ ἀπὸ τὸ μπράτσο τοῦ Ὁρέστη.

— Τί ἀηδεία! τί ἀηδεία! εἶπε κὶ ὁ Ὁρέστης
κουτάζοντας.

Δυὸ ἐργάτες ξαπλωμένοι κοιμόντανε σφιχτάγκα-
λιαστά. Δυὸ μεγάλες μπουτίλιες ἀδειανὲς εἶχανε κυ-
λιστὴ ἀπάνου ἀπὸ τὰ κεφάλια τους ἢ μιὰ δίπλα
στὴν ἄλλη, ἀδερρωμένες. Ὡς τριγύρω ἔφημερίδες
λαδωμένες καὶ ξεροκόμματα ψωμί. Τὰ ρούχα τους
εἶσανε ξεσκισμένα κὶ ἀκαθάρτα, τὰ παπούτσια τους
χοντρά καὶ τρύπια καὶ τὰ μάγουλά τους εἶσανε
σκασμένα ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια καὶ τὸ πιό. Κὶ ἀγ-
καλιασμένοι ἀπάνω στὰ χόρτα ροχαλίζανε, ἐνῶ οἱ
μύγες τοῦ καλοκαιριοῦ μπαινιοθαίνανε στίς μύτες
τους καὶ στὰ λαδωμένα μουστάκια τους, καλοθε-
μένες.

καμωμένοι, νὰ φτάσω στὴν ἔννοια τῆς ἀνθρωπότη-
τας, χρειάζονται στάδια πολλὰ στὸ μεταξύ. Πρῶτα
πρέπει νὰ νοιώσω τὸν ἑαυτό μου ὅπως ὅπως, μόλις
τὸν ἀναλύσω καλὰ θὰ νοιώσω βαθύτερα καὶ τὸ ἔθνος
μου, ἀπὸ τὸ ἔθνος μου φτάνω στὰ ἄλλα ἔθνη, εἶπειτα
ξεναγορεύω στὸν ἑαυτό μου καὶ βλέπω τὴν ἀνθρω-
πότητα. Ὅσοι λὲν πὼς εἶναι κοσμοπολίτες καὶ δὲν
περνοῦν ἀπ' ἑλ' αὐτὰ τὰ στάδια, πολὺ λαφρεῖα τὸ
παίρνουν τὸ ζήτημα καὶ δὲν μπορεῖ νὰ νοιώθουν
τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐπειδὴ γενικεύουν φαντάζονται
πὼς νοιώθουν κατὰ, μὰ εἶναι τόσο εὐκόλο νὰ γενι-
κεύει κανεὶς τὸ λογικὸ μᾶς συνήθως δὲν κάνει καὶ
τίποτε ἄλλο. Μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ κουρασμένοι ἀπὸ
κάθε σκέψη καὶ πράξη, καὶ ἀπὸ τεμπελιὰ γίνονται
ἀδιάρρητοι καὶ λέγονται κοσμοπολίτες.

— Ἀρχίζου νὰ μ' ἀρέσουν οἱ πατρίδες ὅπως
μοῦ τίς ἐξηγεῖς, γιατί φαντάζομαι πὼς καὶ οἱ ἀρ-
χατοὶ Ἕλληνες ἔτσι ἐνωίωσαν τὴν πατρίδα τους, ἂν
καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους λαοὺς τοὺς ἐλεγαν βαρβάρους.

— Οἱ Ἕλληνες πάντα ἔτσι ἐνωίωσαν τὴν πα-
τρίδα καὶ τὸν κοσμοπολιτισμό. Ὁ Ἕλληνομίτης ἀφ-
τοῦ φανερώθηκε στὸν κόσμο δὲ γυρεύει νὰ φτειάσει
στενοκέφαλα ἑθνικὰ ἔργα παρὰ ἔργα ἀνθρώπινα,
ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ καταφέρει στερεώνεται πρῶτα καλὰ
μέσα στὴν πατρίδα του. Καὶ ἐνοιάζει τοὺς ἄλλους
λαοὺς βαρβάρους μονάχα γιὰ νὰ μὴν τοὺς μιμηθῇ
πέρα πολὺ καὶ χάσει τὴν πρωτοτυπία του μαζί μὲ
τὴν περηφάνειά του γιὰ τὴ δική του τὴν ψυχὴ, γιὰ
τὸν πολιτισμὸ του, ἀφοῦ αὐτός ἐ πολιτισμὸς του
ἴσα ἴσα εἶναι ἡ δύναμη πὸς δημιουργεῖ ἔργα ἀνθρώ-
πινα.

— Ὅσοτε καλὸ εἶναι νὰ πολεμοῦμε Τούρκους
καὶ Βουργάρους;

— Καὶ Φράγκους. Ἡμεῖς ποτὲ δὲ θελήσαμε νὰ
πνιξοῦμε ἄλλα ἔθνη. Αὐτὰ ἔμωσ τὰ ἔθνη πὸς πο-
λεμοῦν νὰ μᾶς καταπιῶν τὰ μαχόμεστε, καὶ μ' ἔλο
τὸ δικό μας. Τὴν ὥρα τούτη πὸς σοῦ μιλοῦ εἶμαι
στε, μεῖς οἱ Ἕλληνες, τυραντισμένοι γιατί τὸ ἔθνος
μας βρίσκεται σὲ κίνδυνον. Πρέπει νὰ ξεφορτωθῶμε
τὸ βάρος αὐτὸ καὶ μόνο ἀφοῦ τὸ ξεφορτωθῶμε θὰ
μποροῦμε νὰ ἀπλωθῶμε ἐλεύθερα, νὰ φροντίσω-
σομε, νὰ πλάσωμε κατὰ δικὸ μας, καὶ ἀνθρώπινο.
Ὅσο δὲν τὸ βγάζομε τὸ βάρος αὐτὸ ἀποπάνω μας
τίποτε καλὸ δὲ γίνῃται νὰ καταφέρωμε. Ὅσο οἱ
γύρω μας ἄνθρωποι εἶναι στενοχωρημένοι, κακο-
μοιραστμένοι, ταραχμένοι καὶ δὲν ξέρουν τί θέλουν

— Τί ἀηδεία! τί ἀηδεία!

Ἐνάπανε κ' οἱ δύο καὶ οὐρανε ἀνατριχίλλε-
ζοντας.

Φύγανε καὶ τρέχανε σὰ νὰ τοὺς κυνηγοῦτε κα-
νεὶς. Κάποιε δύναμη πᾶ τοῦ δύναμη ἔττακεν ἀπο-
πάνω τους καὶ τοὺς φώκζε καὶ τοὺς κυνηγοῦσε καὶ
τοὺς ἐδίωχε. Καὶ φεύγανε τρομαγμένοι, ἀνῆμποροι,
τσακισμένοι στὸ ἄγγιγμα τῶν χειρῶν τῆς.

Ἀντιλαλοῦσι μέσα στ' αὐτιά τους ἡ βουὴ ὄλου
τοῦ δάσους, πὸς μούγγριζε τῶς ἐρωτοδαρμένο ἀπὸ
τὸ ἀεράκι τοῦ δειλιοῦ.

— Φεύγομε! φεύγομε, Ὁρέστη φοβοῦμαι!

Ἔνα θροιστὸ, ἓνα μορμουριστὸ σὰν ἀπόμακρο ἀ-
νάσασμα μιᾶς θάλασσας ἀλχρινῆς ἐβγαῖνε μέσ'
ἀπὸ τὰ δέντρα, ἀπάνου ἀπὸ τὸν ποταμό, πῆρ' ἀπὸ
τίς κρυμμένες λαγκαδιές—δὲν εἶτανε ἡ θάλασσα. Ἡ
θάλασσα εἶτανε μακριὰ—θῆσανε μελίτσια καὶ τσι-
τζίκια καὶ μουγγανητὰ βωδιῶν καὶ κουνουνητὰ προ-
βάτων κὶ ἀναπνοὴ βελβιδῆ τῆς γῆς καὶ σπασμάτα
λουλουδιῶν πὸς δὲν μποροῦσε νὰ βσπάζομε ἀπὸ
τὴν γύρη τῆ πολλή, τὴν ἀνυπόμονη, τὴ ζεστή—
δὲν μποροῦσε νὰ βσπάζομε πιά.

«Μᾶτερ οὔτε δύναμαι, κρέκων τὸν ἴστον

και βαλτώνουν και πελαγονούν, πώς εγώ να είμαι ήσυχος, πώς να δημιουργήσω τέχνη, αφού δεν είναι τέχνη γύρω μου; 'Αν τώρα χρειαζόταν τέχνη, θα ήταν. Γι' αυτό είναι ανάγκη να πολεμήσουμε κείνους που μας επιβουλεύονται είτε με τα δπλα τους είτε με τον παραγινόμενο πολιτισμό τους. Ο πόλεμος θα μας κάνει πιδ ανθρώπους, θα μας λυτρώσει και από τους έχθρους και από τον ξεπεσμό. Η ειρήνη μας χαλαρώνει και βαλτόνουμε κάθε μέρα περισσότερο σε μια σαπισμένη λιμνοθάλασσα.

— Τους αγαπās τους Έλληνες.
— Τους αγαπώ, η δεν τους αγαπώ; Δεν ξέρω. 'Απ' όλους τους λαούς της γης αυτούς μονάχα αγαπώ, κάποτε με πάθος, κάποτε ψυχρά. Άλλοτε πάλι τους μισώ γιατί δεν είναι τώρα άξιοι για καλύτερα έργα. 'Αλλά και το μίσος αυτό είναι αγάπη. — Δεν αξίζει να τους αγαπās. 'Αν ήταν οι αρχαίοι Έλληνες, μάάλιστα. Μά εμάς, δε βλέπετε οι ξένοι πώς μας μισούν και πώς μας κοροϊδεύουν; (Ακολουθεί)

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

('Από τις «'Ακρογιαλιές» του Whitman)

Χαίδι, χείδι, χείδι !
Σιμά στο κύμα γαληνό χαϊδεύεται ένα άλλο,
και πάλι ένα άλλο ακολουθεί, άγκαλιάζοντας, χαϊ-
δεύοντας,
μά μένα ή αγάπη μου δε με χαϊδεύει, έμένα—

Χαμηλά κρέμεται το φεγγάρι—κ' επρόβλεπεν άργά.
"Ω, είναι άργόπορο—ω, στοχάζομαι πώς βάρυνε,
πώς βάρυνε άπ' αγάπη, άπ' αγάπη,
ω, τρελλά ή θάλασσα σπρώχνει τή γη με αγάπη,
με αγάπη.

"Ω νύχτα ! Δέ βλέπω τήν αγάπη μου να φτερουγίζει
έκει κάτω ανάμεσα στα κύματα ;
Και τ'είναι τάχα το μικρό μακράδι που μαυρολογάει
μέσα στο άσπρο ;
Δυνατά ! Δυνατά ! Δυνατά !
Δυνατά σε κράζω, αγάπη μου !
Ψηλά και καθαρά τοξεύω τή φωνή μου πάνου από
το κύμα !
"Ω, πές μου ξέρεις ποίος είν' ιδώ ; ποίος είν' εδώ ;

Πόθω δάμεισα παιδός βραδύναν δε 'Αφριδίταν·

— Χρυσούλα ! άκουσε !
Φώναξε ό 'Ορίστης περίφοβα άπλώνοντας τὰ χέρια του πίσω στη βουή και το θροητό που έκανε σούδεντρο και σύψυχο τὸ δάσος.
— 'Ακουσε ! όλα ζούνε. Δέ φοβάσαι ; Δέ λυπάσαι τή ζωή μας που πέρασε χαμένη ; 'Ακουσε.. 'Αν σκύψομε χάμω στη γη, θ' ακούσομε τὰ σκουλίκια πὼς σέρνουνται και φιλιούνται, θ' ακούσομε τὰ μπουμπούκια τὰ ρόδα που σκούνε ν' ανοίγουνε και πέρα μακριά θ' ακούσομε να πετιέται από χιλιάδες κρεβάτια τὸ τρίξιμο που κάνουν τὰ άγουρα βυζιά τῶν παρθένων, τή νύχτα όταν ώριμάζουν. Φοβούμαι !.. "Όλα ζούνε.. Δέ φοβάσαι, σύ, Χρυσούλα, δε φοβάσαι ;
Κ' ή Χρυσούλα ανατρίχιαζε.
— Φεύγομε !. φεύγομε !
Πόσο είχε χλωμιάσει ; κ' εξαντληθεί ! Τὰ χείλια της είχαν γίνει μιὰ γραμμή ώχρότατη— ένα σκίσιμο που δέ βγάξει αίμα. Τὰ χέρια της τὰ τραπούσε τὸ φῶς σά νάσανε καμωμένα από διάφανο

"Ω, ναί, θα ξέρεις, θάν τὸ ξέρεις ποίος είμαι, άγάρη μου.

Χαμηλά κρεμάμενο φεγγάρι !
Τί είναι ή μαυριδερή κηλίδα μέσα στο άχεροκίτρινό σου ;
"Ω, είναι ή μορφή, ή μορφή από τὸ ταίρι μου !
"Ω φεγγάρι, μὴν τὸ κρατῆσεις μακριά μου περισσότερο καιρό.
Γη ! ω γη ! ω γη !
"Οθε κι αν γυρίσω, πιστεύω, ω ναί, πὼς θα μου δώσεις πάλι
τὸ ταίρι μου, φτάνει να θέλεις μόνο.

Τι τὸ πιστεύω πὼς θαμπὰ τὸ βλέπω ὅθε κι αν ιδώ.
"Ω αστέρια που ανατέλνετε !
"Ισως εκείνη που αγαπώ κι αναζητῶ θενά ανατείλει με κάπιο από τὰ σās.
"Ω λαρύγγι, ω τρέμουλο λαρύγγι !
"Ηχησε καθαρότερα μέσα στην άτμοσφαίρα,
διαπέρασε τὰ δάση και τή γη—
Τι κάπου ακρουμαζόμενη θα είναι για να σ' ακούσει εκείνη που αγαπώ.

'Αδειαστείτε τραγούδια !
έρημα εδῶ—νυχτερινὰ τραγούδια !
Τραγούδια αγάπης έρημης! Τραγούδια του θανάτου!
Τραγούδια κάτου από τὸ άργόπορο τὸ κίτρινο και τὸ λειψὸ φεγγάρι.
"Ω κάτου από τὸ φεγγάρι τουτο,
που πέφτει πίσω από τή θάλασσα !
"Ω ἀπελπισμένα και τολμηρά τραγούδια !

Μά σιγά ! Χαμηλώστε !
'Αλαφριά ! Κι άς μου μωρησίω μόλις—
Και σύ άκαρτέρα μιὰ στιγμὴ, βρχνοθύρουθ ή θάλασσα—
Τι κάπου θορρὼ πὼς άκουσα τὸ ταίρι μου να μου άποκρίνεται,
τόσο λιπόθυμα—πρέπει να γαληνέψω, να σωπάσω για ν' ακούσω—
μά ὄχι τέλεια, τί μπορεί άμέσως να μὴν έρθει—
κείνη που αναζητῶ.

"Ελα, αγάπη μου !
"Εδῶ 'μαι, εδῶ !

σεντέφι. Φορούσε μαθιά φορέματα καλοκαιρινὰ κ' ένα καπελο πλατύγυρο με φαρδιές γύρω μαθιές ταντέλες και περπατούσε, κουνώντας ανάερα τὸ κορμί της κ' ή καρδιά του ανθρώπου πιανότανε μὴν τύχει μιὰ στιγμὴ και σπάσει ; και γίνει χίλια κομμάτια σκοντάφτοντας σε κανένα τὸ δρόμου πετράδι.
— Κρυνέεις, τῆς έλεγε τῶρα ή 'Ορίστης κутτάζοντας τήνε άνήσυχος..
— Ναί..ναί.
— Νά σὺ ρήξω τὸ πανωφόρι σου ;
— Νάί..
Και σωπάσανε πάλι. 'Η Χρυσούλα έσφιγγε τὰ χείλια της, σά να ποιοῦσε και δέν ήθελε να τὸ πιέ κ' έσκυφε κάτω τὸ κεφάλι σά να μὴν είχε πια ὀ λεπτότατος λαϊμός της τή δύναμη να τὸ αναβαστάξει.
Κι ή 'Ορίστης δίπλα της προσπαθούσε ν' αλλοσοδέση τὸν πυρετό του.
Γιατί πᾶνε στην έξοχή να δουνε δάση και βουνά ; γιατί ; "Ανω-κάτω γίνηκε πάλι ή ψυχή του..Μιὰ παράξενη πικρα άτσαλόνυχη καρφώθηκε άπάνω στην καρδιά του, θρηνηλογώντας της μυρολοϊτικά τὸν άναπόφευγο έρχομό του θανάτου. Ποτέ

Με τουτον τὸ μακροῦμένο μοναχικόν ήχό, αναγγέλλων τὸν έαυτό μου σε σένα—
Τουτο τὸ ευγενικό κάλεσμα είναι για σένα, αγάπη μου,

για σένα !
Μή μπεις στα βρόχια άλλοτε !
"Ω είν' τὸ φύσημα του άγέρα—δέν είναι ή φωνή μου—
Αὐτὸ είναι τὸ φτερούγιασμα, τὸ φτερούγιασμα του άφρου,
κ' είναι οι ήσκιου από τὰ φύλλα—

"Ω σκοτάδια ! "Ω μάταια !
Κ' είμαι τόσο άρρωστος, και τόσο είμαι θλιμένος.
"Ω σταράτο αλώνι τούρκου πλάι στο φεγγάρι, που πέφτει

μέσα στη θάλασσα !
"Ω τρεμουλιαστὸ αντιφέγγισμα μέσα στη θάλασσα !
"Ω λαρύγγι ! "Ω χτυποκάρδι της καρδιάς !
"Ω σύμπαν—κ' εγὼ τραγουδῶ μάταια, μάταια εληνύχτα !

'Ακόμα μουμουρίζω, μουμουρίζω άκόμα !
"Ω μουμουρητὰ—σείς τὰ ίδια με κάνετε να τραγουδῶ.

Και δέν ήξέρω τὸ γιατί.
"Ω περασμένα ! "Ω ζωή ! "Ω τραγούδια χαρᾶς !
Στὸν άγέρα, στα δάση—άπάνω από τὸς κάμπους—
'Αγαπημένα ! 'Αγαπημένα ! άγπημένα ! άγπημένα !
Μά ή αγάπη μου ποτέ πλέον, ποτέ πλέον μαζί μου !
Ποτέ πλέον εμείς τὰ δυὸ μαζί !

ΣΗΝΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εικόνες του κ. Ν. Λύτρα).
—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εικόνες της Κας Σοφίας Λασκαρίδη).
Τυπώθηκε στη Λόντρα,σε διαλεχτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο.
Πουλιέται στο βιβλιοπωλειο της «'Εστίας» δρ. 3,50.

ή ζωή δέν του ζάνηκε τόσο ζεστή.Και ποτέ τὰ χέρια του τόσο αδύνατα να τήν άδράξουνε και να τή χαρῶνε..

— Είδες, Χρυσούλα, είδες; Πάει πια.. 'Η ψυχή μας ξενινιασμένη από τις μαρουδίτικες έλπίδες τῆς αϊώνιας ζωῆς δέν μπορεί πια άντρίκια ν' άντικρῆση τὸν ήλιο και τὰ σπαρτὰ και να τὰ χαρεί γιατί πίσω και μπροστά και γύρω της ὄλο και καθέμερά σμίγγεται και στενεύει ὀ μαῦρος κύκλος του αϊώνιου Γκρεμοῦ. 'Εγὼ ὄσο κι αν φωνάζω κι αν δοξολογῶ τή ζωή και τή δρεση και τή χαρὰ, ναιὼθω πάντα στα άγια τῶν άγιῶν του είναι μου τὸ σπαρχτικό τίναγμα τῆς άγαναχτησης και τῆς ὀδύνης μιὰς ψυχῆς δύσμοιρης που δέν μπορεί ποτέ της να πρηγορηθει πὼς θάρθει μέρα να μὴ χαιρεται πια τὸ φῶς και τή ζεστοκρέβατη ζωή..

Κι όλα τὰλλα τὰ φαινόμενα τῆς επιπόλαιης ζωῆς που πηγαίνουν κ' έρχονται και πλένε στην έπιφάνεια τῆς ὕπκρης, παίρνουν για με τή μάσκα του ασίμαντου και κωμικοῦ. Είναι σά να σ' έχουν καταδικασμένο σε θάνατο, και σκέφτεσαι τήν πασιμονή τῆς κατατόμησης, με άγωνία για τὸ χρώμα τῆς γραβάτας που θα βάλης !.
Προσπάθησε να γελάση μα δέν τὸ κατόρθωσε.

Ο «ΝΟΥΜΑΣ»,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10

Για το Έξωτερικό δρ. χρ. 12 1/2

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνα (3 δρ. την τριμήνια) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά τη συνδρομή του.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

Τα περασμένα φύλλα του Νομᾶ πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάκια (Σύνταγμα, Όμοιοι Έθν. Τράπεζα, Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιάδρου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπόγειου Σιδηρόδρομου Όμοιοι), στο κιάκι Γιαννοπούλου (Χαυτεία), στα βιβλιοπωλεία Έστίας, Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πρακτορεία των Εφημερίδων, στον Πύργο στο βιβλιοπωλείο του κ. Κ. Βαρουξή.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Διαλύεται ή όχι; — Τί θά πούν — Ο πολύτιμος καιρός μας! — Το φινάλε.

ΔΥΟ διάδοδες κυκλοφορούν τούτες τις μέρες. Πώς διαλύεται ο Στρ. Σύνδεσμος και πώς δε διαλύεται. Ποιά από τις δυο είναι αληθινή, δεν ξέρουμε. Τούτο μόνο ξέρουμε πως η πρώτη διάδοση θά βγήκε από κείνους πουχουμε συφέρο να διαλυθεί ο Σύνδεσμος, και η δεύτερη από κείνους πουχουμε συφέρο να μη διαλυθεί.

Γιατί όπως όλα στον τόπο μας, έτσι κι ο Στρ. Σύνδεσμος σιγά σιγά δεν μπορούσε παρά να ξεπέσει σε ζήτημα προσωπικό για νάν το μεταχειριστεί ο ένας κι ο άλλος ανάλογο με τις ιδιαίτερες δουλίτσες του. Υπάρχονε σήμερα πολλοί τριγύρω μας που στρέγγουν και βλοοῦνε τη σημερινή κατάσταση για να κερδίσουν τον πόντο τους και υπάρχουν κι άλλοι που λαχταροῦνε να ξαναγυρίσουν τα πράματα στην πρώτη τους, την παλιά κατάσταση, για να ξαναρχίσουνε να κολατσιάνουν, καθώς πρώτα.

Κι ανάμεσα στα δυο αυτά συφεροντολογικά στρατόπεδα στέκεται ο μεγάλος ο κηφήνας, ο Λαός, που, έτσι άμορφωτος κι αδιώτιστος καθώς είναι, χάρητε ανεξέταστα οτι του δόσους και ξεμουρλαίνεται σήμερα με τούτη τη γνώμη, για να ξεμουρλαθεί αύριο με την αντίθετη.

Μόνο μιά Κοινή Γνώμη, μορφωμένη και φωτισμένη, θά μας έδειχνε σήμερα το δρόμο που μας συφέρεται να κολοιθηθούμε. Μά ποιός φρόντισε ποτέ να μορφώσει στον τόπο μας μιά τέττα Κοινή Γνώμη; Ποῦ τούς συφέρεται;

*

ΩΣΤΟΣΟ, ἔρωτάςτε και τη δική μας τη γνώμη, πρέπει να ζήσει ακόμα για λίγο καιρό ο περίφημος αυτός «Σύνδεσμος», και μ' ἄλ' ἄκομα τὰ ψεγάδια που μπορεί νάχει.

Και πρέπει να ζήσει, ὅχι μονάχα γιατί τίποτα ἄκομα σημαντικό δεν ἔγινε στον τόπο μας που να δικαιολογήσει τὴν ψευτοεπανάσταση που κάμαμε, μά και για ἕναν ἄλλο σημαντικότερο λόγο που ἀνχέρονται ἕμισιώτερη στο στρατό. Δηλ. ἔ δικλυθεί σήμερα ὁ Σύνδεσμος, θάχει το δικαίωμα να πεί ο καθένας πως ἄλλο λόγο δεν ἔχει ἡ λεγομένη επανάσταση του παραμένου Τρυγητή παρά να διώξει τούς Πρίγκηδες από το στρατό και να μάς σκαρώσει ἑπτὰ καινούριους στρατηγούς.

Και τότε, ἰλοίμονο, τὸ «Ἀνάγκη εἰλικρινείας» θάρχινῆσει να συγκαοῦνεται στους δρόμους και να ζετοπίσει τὸ «Πάρε πόδι!»

*

Η ΙΔΕΑ της Έθνοσυνέλεψης δε φαίνεται να ναυάγησε ὀλοσδιόλου. Ἀκόμα συζητείται στον τόπο κι ἄκομα, λένε, υπάρχουν ἐλπίδες νάν τη δοῦμε και μάλιστα γρήγορα. Το περίεργο είναι και τούτο πως πολλοί ἐνῶ από τη μιά μεριά τη θέλουν τὴν Έθνοσυνέλεψη, ἀπό τὴν ἄλλη φοβοῦνται πως θά χάσουμε πολύτιμο καιρό με δευτηνε, σήμερα μάλιστα που και δευτερόλεπτο δεν πρέπει να χάνουμε να γίνεται δίχως να γίνεται δουλιὰ.

Στὰ 1886 — για να θυμηθοῦμε λίγο και τὴν ιστορία — ὅτα μιά φημερίδα Ἀθηναϊκή, ὁ «Χρόνος τῶν Ἀθηνῶν», τοῦ κ. Δουνη, εἶχε σκαώσει για σημαία του πολιτική τὴν Έθνοσυνέλεψη και ρωτούσε κάθε μέρα στερεότυπα «Έρχομεν ἄνάγκη ἐθνικής συνειστέσεως;», ἄλλοι κορόδευαν τον κ. Δουνη κι ἄλλοι τοῦ λέγανε σοβαρά πως μπορεί νάχουμε μιά τέττα ἄνάγκη, μά δεν ἔχουμε και καιρό να χάνουμε σε ἄγονες συζητήσεις.

Εἶδατε πόση σοβαρή δουλειὰ ἔγινε μέσα στα εἰκοσιτέσσερα (24) χρόνια που περάσαν ἀπό τότε. Φοβοῦμαστε μήπως ἡ ἴδια σοβαρή δουλιὰ γινε κι ἔσκαμε τὰ 1934.

*

ΚΑΙ ὅσες ἀπ' ἄλ' αὐτά, μαθεύτηκε ξαφνικά τὴν Πέμπτη πὸς ἡ Κυβέρνηση, μάς ἀρνεῖ χρόνια και πὸς θά σκαματιστεί ἄλλη Κυβέρνηση, ὑπερσσιακή, για να φέσει τὴν Έθνοσυνέλεψη.

Τὸ ἀπῆλθε, λένε, τούτο ὁ Στρ. Σύνδεσμος. Ἔρα ὁ Στρ. Σύνδεσμος ζεῖ και βασιλεύει, ἔρα ἡ ἐπανάσταση, ξακολουθεῖ, ἔρα κανείς δεν μπορεί να ξέρει τί θά γεννησ' ἡ αὐριανὴ και σε τί νερά θ' ἄρμεινίσουμε.

και το πονεμένο γέλιο φάνηκε σαν ἀλάκκιρος λυγμός.

— Σώπα, Ὅρεστη μου, μή λές τέτοις λόγια.. Σώπα..

Πηγαῖνανε κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα και τοῦ ἀγκάλιασε τὴ μέση και τοῦ μιλοῦσε σιγά σιγά. Και περπατούσανε κ' οἱ δυο κουρασμένοι.

— Βλέπεις, Χρυσούλα, ἔχνη δει κανείς ἔτσι κατάστηθα τὴν ἀληθινὴ ζωὴ μέσα στο δάσος, στον ἡλιο, στα βουνά, δεν μπορεί παρά ν' ἀηδεῖται τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων και ἀνθρωπάκων, για τὰ ταπεινά τους δνειρα και τις φασουλιστικὲς φιλοδοξίες. Τὸ να γενεῖς πλούσιος, ὑπουργός, μέγας, τὸ να πεθάνεις δυο ἄρες ἢ εἴκοσι χρόνια πρωτύτερα ἢ ὑστερότερα, ὅλα αὐτά, σπουδαιότατα για τούς ἐπιπόλαιους, τί σημασία ἔχουνε για ἕνα μέτωπο που ἐννοεῖ και σκέζεται; Και γι' αὐτὸ στάν μ' ἔρωτῶν, πότε για ἔξετάσες; κ' ἐγὼ ἀποκρίνομαι σοβαρότατος (πως μπορεί, πως μπορεί και δὲ με συνεπαίρνουν ἔσφρον τὰ κλάματα τὰ κωμικά ἢ τὰ σπαραχτικότερα γέλοια μέσα στη μέση του δρόμου!), χαμογεῶ με τὸ τὰμ! τὰμ! αὐτὸ, που παίζουμε τ' ἄδεια νταούλια τῆς ἀπραχτικῆς ζωῆς, θέλοντες να πνίξουν τάχατε τὸ αἰώνιο σιγαλινοῦ μωροῦ! τῆς ἀγιάτρευτης

ψυχῆς μου..

Κι ὁ Ὅρεστης χωρίς να τὸ θέλει, χωρίς να προφτάσει να κρατηθεῖ, ξέσπασε σε γέλιο τρομαχτικό. Ἡ Χρυσούλα φοβισμένη στράφηκε..

— Ὅρεστη! τί ἔχεις; τί ἔχεις;

Αὐτὲς τις μέρες ὁ Ὅρεστης τὴ φόβιζε με τὴν ἄφρημάδα του και τὰ γέλια του τὰ ξαφνικά..

— Τί ἔχεις; τί ἔχεις, ἀγάπη μου;

— Τίποτα, Χρυσούλα, τίποτα.. Κάτι θυμῆθηκα ἀστεῖο.. Θυμῆθηκα τὸ στίχο του Ἑρωτόκριτου

«Ποῖα στρατὰ να κρατεῖ κανείς; και ποιᾶν ὀδὸ να πάρει;» Ἐ, δεν είναι ἀστεῖο; γιατί δὲ γελάς; Μά είναι ἀστεῖο, γιατί δὲ γελάς;

— Σώπα! σώπα!

(ὦ! πότε να φτάσουμε σπίτι! πότε να φτάσουμε σπίτι!)

Δὲ μιλῆσανε πιά. Μπήκανε στο βρεποράκι και γυρίζανε πίσω..

Μιά γριά ἦρθε και κάθισε ἀπέναντι τῆς Χρυσούλας. Ζαρωμένη, ἄγρια, με μουστακία δκσύτρητου ἐφήβου και με χέρια μαῦρα ψημένα στον ἥλιο και στις πλύσεις. Κι ἀπὸ τὰ ξεροδάχτυλα αὐτά ἡ Χρυσούλα ἔβλεπε δυο ὀμορφότερα ρόδα να προβαίνουε. σὲ κάθε ἀναπνοῇ τῆς γριάς τρέμανε, λές και φοβόντανε, σὰ δυο παιδάκια, σαν τις δυο ἀρχνῆς στα χέρια τῆς γριάς Φροσῆς. Ἡ Χρυσούλα τὰ λυπῆθηκε, ἡ καρδιά τῆς πόνεσε και χαμήλωσε στον Ὅρεστη και τον παρακάλεσε να τῆς τ' ἀγοράσει..

ΓΚΡΕΜΟΣ

Ἦ λαχταροῦλαστε γρεμέ, με τ' ἀνοιγμένα στήθια
Τὰ σκοτεινά κι ἀνήλιαγα και τὰ κρυφὰ νερά
Πὸν βράζουνε ἀνίδωτα στα μυστικά σου βύθια
Σὴν λάμας στοιχειογέννητης ἀχόρταγῆ καρδιά,

Ποιά μοῖρα σ' ἔλυπῆθηκε και γίνηκε τὸ θάμμα
Μέσα σου ὄριο λούλουδο να γεννηθῆ δειλό;
Κρυφῆ ποιά μοῖρα ταίριασε τρόμο και φῶς ἀνάμα,
Κόλαση και χαμόγελο, χαμόγελο γλυκό;

Θὰ ζήση τάχα να χαρῆ, τάχα θὰ μεγαλώση
Νὰ σοῦ σκορπίση σπλαχνικά και μερονδιὰ και φῶς;
Ἡ θὰ τὸ πνίξη ἡ σκοτεινιά, ὁ τρόμος θὰ τὸ λυώση
και παγωμένος θὰ σβυστῆ στα βάθια σου ὁ ἀνθός;..

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ,

Τὸ περασμένο Σαβατοβραδο γιομάτο πάμ, καθώς πάντα, τὸ γραφεῖο τοῦ «Νομᾶ». Ὁ συνάδερφος κ. Κουντουρᾶς (Μίλτος Λέσνης) μάς διάβασε τὸ δρματάκι του «Ὁ ἄρρωστος» που τάνοῦσε με με προσοχή και στο τέλος εἶπαμε ὁ καθένας, ἔτσι προχείρα και φιλικὰ, τὴν κρισιολογία μας. Ὁ κ. Κωστής Παλαμάς, μιλώντας μας για τὸ δρματάκι που διαβίστηκε, πλάτνε τὴν κουβέντα του και μάς μίλησε γενικότερα για τὸ δρμα και για τὸ θέατρο. Ἡ κουβέντα τοῦ Ποιητῆ μας εἶπε μιά διαλεχτὴ πνευματικὴ ἀπόλαυση.

Τώρα καρτεροῦμε τὸς νέους μας. Ὅποιος ἔχει τίποτα να μάς διαβάσει, ποιήμα, δῆρημα κτλ. ἂς ἔρχεται λυτέρω τὰ Σαβατοβραδα στα γραφεῖα τοῦ «Νομᾶ» να μάς τὸ διαβάσει. Θὰ προτείνουμε και κάτι ἄλλο: Οἱ νέοι που σείνονε στο «Νομᾶ» κάτι για τύπωμα, καλύτερα να μάς τὸ φέρουν οἱ ἴδιοι τὰ Σαβατοβραδα και να μάς τὸ διαβάσουν. Οἱ πολλοὶ πάντα κρινουν καλύτερα ἀπὸ τὸν ἕνα.

Ὡστόσο κείνο που πρέπει ὀιοι μας να καλοχωνέψουμε είναι πως τὰ «Σαβατοβραδα τοῦ Νομᾶ» δεν ἔχουν τον τύπο «φιλολογικῆς διάλεξης» παρα ἄφιλικῆς συντροφιάς ὅπου μπορεί ὁ καθένας να διαβάσει, να κουβεντιάσει, ἄκομα και να χασμουρηθεῖ — ὅπως στα παλιά τὰ χρόνια, πάνου στο γραφεῖο

τανε, σὰ δυο παιδάκια, σαν τις δυο ἀρχνῆς στα χέρια τῆς γριάς Φροσῆς. Ἡ Χρυσούλα τὰ λυπῆθηκε, ἡ καρδιά τῆς πόνεσε και χαμήλωσε στον Ὅρεστη και τον παρακάλεσε να τῆς τ' ἀγοράσει..

— Εὐχαριστῶς, παιδί μου.. εἶπε στον Ὅρεστη ἡ γριά. Τὰ θέτε για τὴν ἀρρωστικῆ; Κ' ἔδειξε τὴ Χρυσούλα.

Κι αὐτὴ δεν ἄκουσε τίποτα. Πῆρε χαρούμενη τὰ ρόδα, τύλιξε τὰ λίκια τους στο μεταξωτὸ της μαντηλάκι και χαμήλωσε λίγο τὸ κεφάλι στη γριά για να τὴν εὐχαριστήξει. Κ' ἡ γριά κωμικῶτατη ἔσκυψε τον κορμό τῆς ὀλο, κρατώντας δυνατὰ με τὰ βρώμικα χέρια τῆς τὰ γόνατὰ τῆς κι ἔνοιξε τὸ στόμα τῆς και φανῆκανε τὰ γούλα τῆς με δυο ἀπομεινάρικα ἄκομα σάπια δόντια και για ν' ἀποδώσει τὸ χαιρετισμὸ τῆς Χρυσούλας, χαμογέλασε (— σῆλιος μαῦρος κι ἀκάθκρος τὸ στόμα τῆς με δυο ἀσπροκίτρινες πέτρες στην εἴσοδο).

(— ὦ! πότε να φτάσουμε σπίτι! πότε να φτάσουμε σπίτι!)

IV

Ὅλη τὴ νύχτα δεν ἐκλεισε μάτι ἡ Χρυσούλα.

της δόου Οικονόμου, ταχτικά κάθε Σαβατόβραδο, δυο φίλοι διαλεχτοί, ο Αποστολόκης κι ο Χαβέλας (καλή τους ώρα!) Εσαγονιαζόντουσαν από το χασμουρητό.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΑ ΜΠΑΚΑΛΟΠΟΥΛΑ

Φίλε «Νουμά»,

Οί άσπροι δούλοι σηκώσανε προχτές κεφάλι κ' είδαμε όλοι μας τό πιο παράξενο και άπίστευτο, μια διαδήλωση από πεντακόσια μπακαλόπουλα να περνάει τους δρόμους. Καθένας μπορεί να νοιώσει τί σημασία έχει αυτό για τον τόπο μας, που ίσαμε προχτές ακούγανε σοσιαλιστή και τότε φεύγανε, όπως φεύγει ο διάολος το λιθάνι. Μολαταύτα ένας νόμος ανθρώπινος έρχεται να μας δώσει το μεγάλο μάθημα και να κάνει τους λίγους άπιστους να πιστεύουνε, πως ο σοσιαλισμός γεννιέται απομοναχός του μέσα στην ανθρώπινη ψυχή, πως δεν είναι καμία αίρεση, όπως θέλουνε να τήνε πούνε μερικοί, μα το ίδιο πράμα με τη λευτεριά, κάτι τί, που χωρίς αυτό, δε θύτανε σωστό να δεχούμαστε πως ο άνθρωπος είναι σε βσιλιάς μέσα στους κόσμους. Κι ο ίδιος νόμος έρχεται ακόμα ναποστομώσει καθένα που μας ζορκίζει να μη φωνάζουμε, να μην κηρύτουμε το σοσιαλισμό στην Ελλάδα, γιατί λέει ο τόπος μας δεν τα σηκώνει τέτοια πράματα και γιατί θαρρούνε πως δεν είναι κι ανάγκη να γίνεται τέτοιο κήρυγμα, γιατί κατά τη γνώμη τους ζήτημα στην Ελλάδα δεν υπάρχει. Σε νάνκι, καταλαβεις, ο σοσιαλισμός Κινέζικη κολακυθιά, που δε φυτράνει κάτου άπ' τον Ελληνικό ουρανό και σε να μην έχουμε δω πέρα κεφάλαιο τη μια μεριά κ' εργάτη την άλλη. Τι να λένε τώρα που βλέπουνε πως φανάζει πως πέσαν' όξω; Μόλις ψηφίστηκε η Κυριακή άργια κι ο νόμος έδωκε το δικαίωμα στα μπακαλόπουλα να βγαίνουν τρεις ώρες τη βδομάδα να πάρουν άγέρα, οι μπακαλήδες σηκωθήκανε στο ποδάρι κι αν είτανε του χεριού τους θάν τονε χαλούσανε το νόμο. Τους πείραζε, βλέπετε, στα νεύρα, τους πείραζε στην κοιλιά, πούνκι θωρακισμένη με τέσσερα δάχτυλα ξίγκι, να βλέπουνε τους δούλους τους, που τους είχανε σκλάβους ως τα τώρα, να βγαίνουνε κάθε Κυριακή, σαν κι αυτούς, λιγάκι πε

ρίπατο. Ός τα τώρα τους είχανε 365 μέρες κι άλλες τόσες νύχτες να δουλεύουνε σε σκυλιά για ένα κομμάτι ψωμί, να δουλεύουνε για να φτιάξουνε τάφεντικά τους σπιτικά και λεπτά και πιάνα για τις θυγατέρες τους και πούφια για τις γυναίκες τους. Μολαταύτα δεν μπορούνε να βρατάξουνε πως τα παιδιά αυτά θα πκίρουνε λίγες ώρες τη βδομάδα άγέρα, και στενοχωριούνται χωρίς να ζημιώνονται και θα σκάσουνε. Μακάρη. Γιατί στενοχωριούνται σε δε ζημιώνονται; Γιατί το κεφάλαιο το άτιμο, καθώς στέκει και πολιτεύεται σήμερα, θαρρεί πως κρατάει τον πάπα 'πο τα γένεια και θέλει πάντα τον εργάτη να του κάνει τεμενάδες. Και ξέρετε τί κάνουνε οι μπακαλήδες; Φροντίζουνε να χαλκούνε το νόμο και κλειούνε τα μισά παιδιά μέσα στα μαγαζιά την Κυριακή, για να μη διαφτρώνουνε, λέει! Πάρτε το σείς τώρα και κοπανίστε μας πως φροντίζουνε για την ήθική τους. Ωκυθό θάτανε μα την άλήθεια να πιστεύουμε πως από τη μια μεριά τους θέλουνε σκλάβους κι άπ' την άλλη τους δίνουνε μαθήματα ήθικά. Λίγο ακόμα θα γράψουνε και χρηστομαθείες: «Η άργια μήτηρ πάσης κακί ε»...και την κακή τους μέρα.

Άς λένε λοιπόν καμπόσοι πως δεν είναι ζήτημα στην Ελλάδα είναι και πράξινη. Και μάλιστα τα μπακαλόπουλα τους μαθίνουνε και το άλλο. Πως δεν είναι ανάγκη να κάνης στον άλλονε μαθήματα σοσιαλισμού. Άπό έρτά χρονώνε πουλούσανε σαρδέλλες και ρέγκες, κλεισμένοι στα υπόγεια και στις σοφίτες και δεν ακούσανε τέτοιες κουβέντες, μα ουτε και φημερίδες διαβάσανε ποτές τους. Μα την ώρα που η πολιτεία ήρθε και τους έσπασε τις αλυσίδες της σκλαβιάς, ετύς σκηρίσανε στους δρόμους και φωνάζανε το δικιο τους.

Ο σοσιαλισμός δεν είναι αίρεση. Είναι η αληθινή θρησκεία του ανθρώπου, του Ευρωπαϊου και του Κινέζου, του Άσικνου και του Ρούσου, του Αμερικάνου και του Ίντου, και περισσότερο άπ' όλους του Έλληνα.

Άθήνα, 11 Γενάρη 1910.

ΓΕΩΡ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΓΛΑΚΗΣ

ΤΙ ΘΑ ΠΗ «ΑΓΝΩ»;

Φίλε «Νουμά»,

Παλιά δουλιά της γλώσσας και ούτε που χρειάζονται κουβέντες, μια που είναι βσιλίσα, μ' όλο

που πολλοί στενοκέφαλοι κύνουνε πως δεν κατλαβαίνουνε τη γλώσσα «του Ψυχάρη και του Νουμά», καθώς λένε τη γλώσσα μας τη ζωντανή και την άκέρια: έτσι όμως για να γελάστε θα σε; γράψω μια κουβεντούλα, εν, βεβαία, τ' άρέσει και του Νουμά, και τη δημοσίεψη σε μια γωνίσα του, για να γελάστε, μα και για να εκδικηθώ και καμπόσους και πρώτα τον πατέρα μου, που το πήρανε για λούσο να μου μπαίνουνε στη μύτη γιατί άκοιουθάω, λέει, άποπίσω τους μαλλιαρούς, χωρίς να καταλαβαίνουνε πως μ' αυτό τ' όνομα που μου δίνουνε με κάνουνε περήφανη, άρου μαλλιαροί είναι ο Ψυχάρης, ο Πάλλης, ο Παλαμάς, ο Νουμάς και τόσο άλλοι.

Χτες ο άδερφίς μου που είναι κμητής του δημοτικού σχολείου,μποζατος μποζατος ήρθε από το σχολείο κ' έκατσε χωρίς να μιλήση.

— Ε! κατι σκεφτικός, Γιώργο, τί τρέχει;

Χωρίς να μου πη τίποτε, γύρισε στον πατέρα πουγραψε και τον έρώτησε, με την κατσουλίστικη φωνούλα του:

— Τι θα πη, μπκμπκ, άγιοω; Ένα παιδί δεν το ήξερε κ' έκόντεψε να το βραέση ο δίακλος: έγω τ' άκουσα, αλλά δεν το θυμάμαι: πές μου το, νάν το γράψω, σαν μ' έρωτήση νάν το είπω.

Δε χρειάζοντανε και περισσότερα για να σκασω από τα γέλια και για να εκδικηθώ τον πατέρα μου.

— Νά, Γιώργο, τί να πη; αν σ' έρωτήση κ' έσένα ο δάσκλος τί θα πη άγιοω, νάν του πη, θα πη ότι δεν ξέρεις τί κάνεις και τί δασκαλεύεις και μας βυζαινεις με γάλα που δε μας θρέφει, αλλά μας άρμέγει άδικα το μυκλό και το λιγοστεύει.

Αυτό έφτανε για να πάρη φωτιά ο πατέρας μου και να κάνουνε έναν από τους καθευερνούς μας καυγαδάκος κ' έχουμε τυχαία τέτοιους καυγαδάκος, φάνει να τους διαδίσω κανένα τραγοδάκι μου, για να μου φωνάζη πως δεν καταλαβαίνει τίποτε από τη γλώσσα που φτιάσανε και με; μαθίνουνε κ' έμα; και πως δεν την καταλαβαίνει. Έδώ είναι που με πιάνουνε τα νεύρα μου κ' έμένα: μα τί όργη, δε γεννηθήκανε στην Ελλάδα καμποσοί άνθρωποι, που, σαν τον πατέρα μου, δεν καταλαβαίνουνε τη γλώσσα που φτιάσανε; Άλλά τώρα βλέπω πως δε φταίνε αυτοί, μα τα σχολεία και οι δασκάλοι που τους βυζαίνουν με το ροζούζι, το δασκαλικό τους λεξικό, και τους κάνουνε μαλλιά κουβάρι το μυκλόνε φοβισμένα.

Τιναχτηκε άπάνω η Χρυσούλα, η μεγάλη της μενεξεδένια νυχτικιά με τις φαριές παντελες έπεσε γρήγορα και σκεπασε τα πόδια της τ' άδυνατισμένα, τα χλωμά, τα τρεμάμενα.

Γλίστρησε κάτω κ' έκαμε εν βήμα άπάνω στο πάτημα του κρεβατιού, το κεφάλι της γύριζε ζαλισμένο, όλα γύρω της χορεύανε, έκαμε κι άλλο βήμα και σκόνταψε άπ'ω στο χαλί: κι από τριχα να πέσει. Στάθηκε. Έπειτα πάλι άρχισε άγχιλα, άγάλια, να σέρνεται προς το μεγάλο καθρέφτη, χωρίς να ξέρει γιατί. Έλυσε τα μαλλιά της κι άρχισε να ξεκουμπώνει τη ρόμπα της, τα χέρια της είσανε κουρασμένα, πονούσανε στο μέρος του σφυγμού και στ' άκραδάχτυλα. Είχεν έξαντληθει και σφραιάστηκε άπάνω στην πολυθόνα, μπροστά στον καθρέφτη. Δεν μπορούσε να σκεφτεί τίποτα, τίποτα. Έλεγε μόνο χωρίς να νοιώθει τί λέει: — Θε μου! Θε μου!

Μια στιγμή, σε να θυμήθηκε, σηκώθηκε και βιαστικη σε να φοβότανε μην την αφήσει ή δύναμη της, πέταξε κάτω τη ρόμπα κ' ύψώθηκε μπροστά στον καθρέφτη γυμνή το σώμα της όλο. Μαρκμένο, άδύναμο, σπασμένο.

Μια δύσπνοια έμπόδιζε την άναπνοή της να βγει και πάντα μια σουβλιά τρυπούτε το πλευρό της. Όληνύχτα κοντά της ο Όρέστης δεν κοιμήθηκε. Κι όταν το πρωί, έφερε το γιατρό και τήνε στηθοσκόπησε, τότε κύταξε ανήσυχος ο Όρέστης, μα δεν είπε τίποτα—διάταξε μόνο να παίρνει γάλα κ' έγραψε μια συνταγή.

Η Χρυσούλα ξαπλωμένη στο κρεβάτι με το κεφάλι άνσηλωμένο, τιναζότανε από τον πυρετό. Τα μάτια της γυκλίζανε, το άριστερό της μάγουλο είτανε κατακόκκινο κ' έκαιε, κ' η άναπνοή της δύσκολη, συγνή, διακοφτότανε από καρδιοσφάχτη βήχα, στεγνό, χωρίς καθόλου σάλιο. Όλο της το σώμα έκαιε κατάξερο και διψασμένο.

— Θε μου! τί μαρτύριο! τί μαρτύριο!

Το βράδι έκείνης της μέρας, κατά τις έξη, ένοιωσε η Χρυσούλα πως μπαίνει στο θάνατο. Έμπαινε στο θάνατο, όπως μπαίνουμε στα μεγάλα δάση, τη νύχτα, κ' είμαστε μόνοι και δεν έχει φεγγάρι. Μαζεύτηκε στην άκρη του κρεβατιού, σε να θέλε κνας να την άρπάσει, κ' έτρεμε. Πνιγότανε. Και

ρήχτηκε πάλι μπροστά κι άνοιξε τις κουρτίνες και κύταξε άπέναντί της το παράθυρο, λές κ' ήθελε να πηδήσει, να του ξεφύγει, να μην την προφτάσει. Τα γόνατά της λύσανε, ανήμπορα. Και τα μάτια της μεγλωμένα από τον τρόπο κυτάζανε άκίνητα. — Ά! στο κρεβάτι θα με προφτάσει! Στο κρεβάτι!

Ο ουρανός από το παράθυρο φκινότανε γλαζιος κ' ήσυχος—το δειλί έσταζε από τις στέγες των άπέναντι σπιτιών και χυνότανε σε χρυσάφι άναλυτό κ' έγλυφε τους μεγάλους τοίχους και τα πιο πρόστυχα τζάμια των σπιτιών στραφταλίζανε σε μπριλάντια πελώρια.

Ταρχγμένη η Χρυσούλα κρατιούντανε από τα σίδερα του κρεβατιού κι άπλωνε το λαιμό της και το κορμί της και κύταζε.

— Πόσο είναι άμορφο! Πόσο είναι άμορφο! Κ' ετύς θυμήθηκε. Ένας σπασμός έσεισε το κορμί της.

— Να πεθάνει! Αυτή να πεθάνει! Τα χέρια της, οι άρμοί της, τα νεύρα της, όλα παρελύσανε και τρέμανε. Έτσι θα τρέμουνε και τα φύλλα της λεύκας σε θυμηθούνα ξάφνου το άστροπελέκι και σιμώνουνε το εν κ στο άλλο και μι-

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ Β'. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1909

ΧΡΕΩΣΙΣ

ΠΙΣΤΩΣΙΣ

Table with 4 columns: Description, Debit (Δρ.), Credit (Πρ.), and Balance. Includes categories like 'Εξ εφόδα διαχειρίσεως', 'Επίσχεσις', 'ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΙΜΕΝΑ', and 'Πρόσφορα'.

Διανομή των καθαρών κερδών της Β' εξαμηνίας 1909 επί δραχμών 2,144,384.12 ως άνωτέρω.

Table showing the distribution of profits, including 'Επί τακτικών μερίσμων', 'Επί διανομής', and 'Επί διαφόρων μερίσμων'.

Τὸ Μέρημα πληρώνεται:

- List of banks and locations where dividends are payable: Βεν. Αθήνας, Κωνσταντινούπολις, Πάρις, Βιέννη, Βερολίνο, etc.

Εἶνε δὲ ἀπηλλαγμένον τὸ μέρημα τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ χαρτοσήμου, ὡς προκαταβληθέντος ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ Δημόσιον.

Ο Λοιπῆς Ν. ΣΤΡΕΪΤ

Ο Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΙΑΛΕΩΣ

Σκέπασε μὲ τὰ δὺο τῆς τὰ χέρια τὰ μάτια νὰ μὴ βλέπει. Καὶ κυλίσθηκε χαμῶ κ' ἔβγαλε μίαν ἀναρθηρὴ φωνή—σὰ ζωὸν μικροῦ, ἐτοιμοθάνατου, ποὺ σφάζουνε. Δάγκωσε τὴ ρόμπα τῆς πίστρεμα πεσμένη χαμῶ, γιὰ νὰ μὴ ξαναφωναίει καὶ τὴν κ' κοῦσει ὁ Ὀρέστης ποὺ εἶτανε στὴ διπλὴν κάμερα καὶ τὴ θαρροῦσε κοιμισμένη. Καίγανε τὰ μάτια τῆς, καίγανε καὶ τὰ στήθια τῆς φουσκωμένα ἀπὸ τ' ἀναφυλλητὰ. Ἡ ἀναπνοή τῆς ἔβγαυε σκισμένη σὲ χίλια κομμάτια, ἀπὸ τὸ κορτερό μαχαίρι τοῦ βήχα.

μάμνη. Πόσο ὁμορφο, πόσο ὁμορφο εἶτανε τὸ κορμί τῆς! Τὰ δάχτυλα τοῦ Ὀρέστη καίγανε καὶ τρέμανε, χαδεύοντας τὴνε δλι. Τὰ λακκουδάκια ποὺ γινότανε στὶς ὠμοπλάτες τῆς ὅταν σήκωνε τὰ χέρια ψηλά, πόσο φιλιὰ του δὲ δεχτήκανε! Κ' ὕστερα ξάπλωνε στὸ κρεβάτι καὶ σπάραζε. Κ' ὕστερα ἀρχισε ἔαφνον νὰ κλαίει, νὰ κλαίει καὶ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τ' ἀναφυλλητὰ. Κ' ὕστερα ἀρχισε νὰ γελά καὶ τὰ δόντια τῆς γυαλιζανε καὶ τὰ μάτια τῆς εἶσανε κλειστὰ καὶ τὰ χέρια τῆς ἀναγερετὰ στὰ σεντόνια κουραχμένα κι ἀκίνητα.

— Πῶς περῆζε, Χρυσούλα μου; — Καλύτερα...καλύτερα... Κ' ἔλεισε πάλι τὰ μάτια τῆς, γιὰ νὰ μὴ δεῖ μετὰ τους ὁ Ὀρέστης τὸ θάνατο.

V

Περάσανε ἕξη μέρες κ' ἕξη νύχτες. Ὁ περσιὸς πάντα ἔδερνε τὴ Χρυσούλα. Καθότανε τώρα στὸ κρεβάτι καὶ δὲν τολμῶσε νὰ πάρει τὴν ἀναπνοή τῆς, οὔτε νὰ κινηθεῖ, οὔτε νὰ μιλήσῃ, γιὰτὶ θὰ ζυμνοῦσε τοὺς πόνους τῆς στὸ πλευρό. Ἡ κοκκινιάδα ἔφυγε τελεῖα τώρα ἀπὸ τὸ πρόσωπό τῆς, ὁ σφιγμὸς ἀρχισε νὰ γίνεταὶ ἀνώμαλος καὶ νὰ τρεμουλιάζει, ὁ βήχας πλεὺ συχνὸς κι ὅταν κατόρθωνε ἐπιτέλους νὰ φτύσει, ἐπέφταν ἡ δύστυχη ἀπάνω στὸ προσκεφάλι, ἐξάντλημένη. Πεινοῦσε καὶ δὲν ἤθελε τίποτα νὰ φάει, διψοῦσε καὶ δὲν ἤθελε τίποτα νὰ πιεῖ, γιὰτὶ φοβότανε τὸ βήχα ποὺ θὰ ἔρχότανε εὐτὺς νὰ θερίσει τὰ σωθικά τῆς.

λακί τους τὸ ἀμεγάλωτο κι ἀφοῦ μεγαλώσουνε τίς πολύτερες φορές δὲν τοὺς τὸ γυρίζουνε ἑκατομμύρια ἀλήθειες, Ψυχάρηδες, Παλκαῖδες, Πάλληδες καὶ τὰ ρέστα. Δὲν τὴν καταλαβαίνουνε, λένε, τὴ γλώσσα τους τὴ φυσική, ποὺ τοὺς τὴ φτιασιδώνει, τὰ σκολεῖα καὶ χάνουνε καιρὸ πολὺτιμο, ποὺ δὲν ξαναγορῖζει, γιὰ νὰ καταλάβουνε τί θὰ πῆ ἀγνωσ - λέξη ποὺ δὲν εἶναι καὶ τόσο κουρεμένη, φανταστατε γιὰ τίς πρὸ κουρεμένες κι ἀμύλλιαρες (γράφει ἀμυαλες) πῶς χρειάζεται.

Ἄλλὰ σάμπως τὴν παρατρένηκα τὴν κουβέντα καὶ θὰ κουραστήκατε. Ἄθῆνα.

ΔΙΑΙΚΑ ΑΘ. ΜΠΕΤΣΙΚΑ

Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ «Κριτικὸς τοῦ Νουμᾶ» μᾶς ἔγραψε πῶς εἰτοιμάζει μιὰ κριτικὴ μελέτη γιὰ τὰ καινούρια «Ρέδα καὶ Μῆλα» (τόμος Β', μέρος Β') καὶ θὰ μᾶς τὴ σταίλει τὸν ἄλλο μῆνα.

— Στὸ «Λέο» τῆς Σμύρνης (ἑκτακτὸν φύλλον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 1910) ὁ συνεργάτης μᾶς κ. Κ. Χατζόπουλος (Πέτρος Βασιλικὸς) δημοσιεύει μὲ τὸν τίτλο «Μιὰ ματιά στὸ 1909» σύντομη κριτικὴ ἐπιθεώρηση τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς τῆς παρεμμένης χρονιάς.

— Μᾶς στάλθηκε ἀπὸ τὸ Βόλο ἓνα βιβλιαράκι μὲ τίτλου «Ὁ τίτλος τοῦ «Κιστόφυλλο» καὶ ποιητῆς ὁ κ. Ἀγγελ. Ἡλιόπουλος. Τὸ διαβάσαμε τὸ βιβλιαράκι μ' εὐχαρίστηση καὶ τὴν ἐντύπωσή μας θὰ τὴν ποῦμε σὲ κατοπινὸ φύλλον τοῦ «Νουμᾶ».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κκ. R. Park. στὸ Λίβερπουλ καὶ M. Ζαβ. στὴν Κέρκυρα. Λάβουμε τὴ συντροφίᾳ τοῦ 310 καὶ εἰς εὐχαριστοῦμε.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀνλοποιεῖ δτι

κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου συγκαλεῖται τὴν 3)16 Φεβρουαρίου 1910 ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Τραπεζῆς ἡ ἐτησίᾳ τακτικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων εἰς ἣν παρκαλοῦνται νὰ παρευρεθῶσιν οἱ

τὰ λόγια αὐτὰ καὶ τ' ἀργουφύρισε ἡ ψυχὴ τῆς Χρυσούλας, - εἶται κάνει καὶ τὸ χῶμα τὸ διασπασμένο τῆς γλάστρας δταν πέφτει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἢ δροσοῦλα.

(— ὦ! νὰ ζήτω, νὰ μαζευτῶ στὰ γόνατά σου, νὰ γλυστήρω κατὰ πῶς τοῦ πόδισ σου, νὰ μὴ κουνῶ, νὰ μὴ σαλεύω, νὰ σὲ κυτᾶζω μόνο καὶ νὰ φιλῶ τίς χούφτες τῶν χερῶν σου, Ὁρέστη μου! Ὁρέστη μου! βοήθησέ με καὶ μὴ μ' ἀφήσεις ἀνυπεράσπιστη! Πεθαίνω!)

Ἔπιανε τὰ χέρια του καὶ τᾶβαζε ἀπάνω στὸ μέτωπό της κι ἀποκοιμότανε.

VI

Εἶτανε ἓνα κερὰκι μεγάλο, τρικάρτο, κ' εἶσανε φουσκωμένα τὰ πανιά του καὶ κατάλευκα καὶ στὴν ἀφρογεννήτρα πλώρη μιὰ γοργόνα ξύλινη ἀποκρεμότανε καὶ καμάρινε τὴν μορφιά της στὸ γιάλο καὶ τὰ βυζᾶ της τὰ πλέρικα καὶ σφιχτὰ ἀλαφροσκασμένα εἶσαν ἀπὸ τὴν ἀμύρα τῆς θάλασσας.

Στὴν πλώρη στεκότανε κ' ἡ Χρυσούλα κ' ἡ καρδιά της εἶχε κι αὐτὴ ἀπλωμένα τὰ πανιά της κι ἀρμένιζε. Κάποια θαλασσοπούλια ἀρμυροφτέ-

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΡΑΧΜΑΙ 1,000,000 ΚΕΡΑΗ

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν ἐκδίδονται 100,000 γραμματικά κέρη... 400,000 παρέχοντα κέρη εἰς 2,290 γραμματικά κέρη δραχμ. 200,000. Δια τὴν κλήρωσιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1910 ἐξεδόθησαν ὑπ' αὔξοντα κέρημ. 1 25,000 ἈΚΕΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς ἀκέραιον τὸ κέρδος τιμώμενα ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ καὶ ὑπ' αὔξοντα 25,001, 100,000. ΤΕΤΑΡΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΥ τιμώμενα ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ καὶ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Κέρδη ἐκάστης κληρώσεως

1	εἰς 80,000	80,000
1	εἰς 20,000	20,000
2	ἀπὸ 2,300	3,000
6	ἀπὸ 1,000	6,000
15	ἀπὸ 400	6,000
25	ἀπὸ 200	5,000
1930	ἀπὸ 40	78,000
2000		200,000

Ἡ πρώτη κλήρωσις γυνήσεται τῆ 28 Φεβρουαρίου (13 Μαρτίου), 1910, ἡ δευτέρα τῆ 25 Ἀπριλίου (3 Μαΐου) 1910, ἡ τρίτη τῆ 27 Ἰουνίου (10 Ἰουλίου) 1910, ἡ τετάρτη τῆ 31 8)βρίου 1910 καὶ ἡ πέμπτη τῆ 31 Δεβρίου 1910 (31 Ἰανουαρίου 1911).

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

κατὰ τὸ ἄρθρον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιούμενοι νὰ μετασχωσιν αὐτῆς κ. κ. μέτοχοι καὶ οἱ εἰδικοί τούτων ἀντιπρόσωποι.

Οἱ κάτοχοι ἀνώνμων μετοχῶν θέλοντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν τακτικὴν ἐτήσιαν συνέλευσιν, ὀφείλουν κατὰ τὸ ἰδίον α' τοῦ ἄρθρου 51 τοῦ Καταστατικοῦ δεκαπέντε ἡμέρας τουλάχιστον πρὸ τῆς ἐναρξέως τῶν συνεδριάσεων νὰ καταθέσωσι ἐπὶ ἀποδείξει τοὺς τίτλους αὐτῶν ἐντὸς μὲν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Κεντρικὸν τῆς Τραπεζῆς Κατάστημα, ἢ τὰ Ὑποκαταστήματα αὐτῆς, ἐκτὸς δὲ τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς ἐκεί ἀνταποκριταῖς της, ἤτοι

Ἐν Παρισίοις παρὰ τοῖς κ. κ. de Rothschild freres.

Ἐν Βερολίνοις παρὰ τῆ Nationalbank fur Dentsihland.

Ἐν Βιέννῃ παρὰ τῆ Wiener Bank Verein.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῶ κ. Α. Ζαρίφη.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, Σμύρνῃ, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καίρῳ παρὰ τῆ Τραπεζῆς Ἀνατολῆς.

Ἐν Κρήτῃ παρὰ τοῖς Καταστήμασι τῆς Τραπεζῆς Κρήτης.

Ἀθήναι, 1 Ἰανουαρίου 1910.

Ὁ Διοικητῆς
Σ. Στρεῖτς

ΛΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 42 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Λαϊκῆς Τραπεζῆς, καλοῦνται οἱ κ. κ. μέτοχοι εἰς ἐτήσιαν τακτικὴν συνέλευσιν τὴν 12 Φεβρουαρίου ε. ε. ἡμέραν Παρασκευῆν καὶ ὥρα 5 μ. μ. ἐν τῷ Καταστήματι αὐτῆς.

Αἱ μετοχαὶ δέον νὰ κατατεθῶσι δώδεκα ἡμέρας πρὸ τῆς Συνελεύσεως παρὰ τῆ Λαϊκῆς Τραπεζῆς, εἴτε παρ' ὀποιαδήποτε ἐτέρᾳ ἀνεγνωρισμένη Τραπεζῆ ἐν Ἀθήναις.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 14 Ἰανουαρίου 1910.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου

Κ. Θ. Κυριακὸς

ἀρπάξουν ἀπὸ τὰ μαλλιά τους ἀροῦροι ναῦτες καὶ τοὺς νιὸς τοὺς ψαράδες καὶ τοὺς δούτους ἐρωτοδοξεμένους ποὺ γυρνῶν ἀφαίρμενοι στ' ἀερογιάλια.

Θέ μου! πότε νὰ φτάσω στὴν Πατρίδα! Πότε νὰ φτάσω στὴν Πατρίδα!

Τὸ κορμί της ἀναπηλόσσε ζεστό καὶ γλυκὸ καὶ ρουφάτε τὸν ἥλιο. Ἐταν ἥλιο λεβέντη καὶ νέο καὶ δυνατό πρὸ σπρίγγι στὴν ἀγκαλιά του τὴ Γῆς καὶ τὴν κάνει νὰ τρίζει.

— Πότε νὰ φτάσω στὴν Πατρίδα!

Ἔλεγε καὶ ξανάλεγε ἡ Χρυσούλα κ' ἡ καρδιά της πασιχρή κλωτσόσσε δυνατὰ, σὺν πουλί πού φεροκοπέα καὶ θελεῖ νὰ ξεσκαθῶθει καὶ νὰ πετᾶξει κι αὐτὸ μαζὶ μὲ τοὺς γλάρους, ποὺ φωνάζουνε μπροστά της καὶ τὴν καλοῦνε.

— ὦ! γιατί ἀν ὑπόφερα, ἀν ἐκλαψα, ἀν ἀρρωτίτησα, ἀν καταράστηκα τὴ ζωὴ κι ἀπλωσα τὰ χέρια στὸ μαῦρο κι ἀρχικασμένο Χῶρο—εἶτανε γιατί εἶμου α μακριά σου, ὦ Πανάγια Ἑλλάδα!

ὦ! γαλανὰ ἀερογιάλια καὶ νύχτες μενεξεδένιες καὶ φεγγαροστάλχτες ἐλιές καὶ βουνὰ γλαζοαίματα.

ὦ! Πατρίδα μου! Πατρίδα μου!

Ἡ καρδιά της ξεχειλοῦσε κ' ἐπιγιγε τὸ λαιμὸ της.

— Νὰ, οἱ ποδιές τῶν βουνῶν μας ποὺ ἀρχίζουνε κι ἀπλώνουνα στὸ οὐρανοθάλασσο μὲ τὰ λευκὰ χωριὰ τὰ κεντημένα ἀπάνω τους, νὰ, τὰ θαλασσοπούλια μας ποὺ τρέχουνε νὰ μᾶς πρωτοχαιρετίσουνε, νὰ, τὸ ἀνάσασμα τὸ μοσκομυρισμένο, ποὺ μᾶς στέλνουνε τὰ καλοήσκιωτα περιβόλια, μὲ τοὺς χρυσοὺς μελιζύμωτους κερπούς ποὺ ὠρμάζουνε καὶ κοκκινίζουνε καὶ λιώνου σὲ φιλὶ ἀπάνω στὸ στόμα! Πῶς ὑψώνει ἡ θάλασσα τὰ στήθια της ὅσο μορεῖ πρὸ ἀψηλὰ γιὰ νὰ τὰ φιλήσει ὁ ἥλιος!

(Ἀκολουθεῖ)